

EDUSKUNNAN VASTAUS 96/2003 vp

Hallituksen esitys laeiksi opintotukilain sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laeiksi opintotukilain sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta (HE 93/2003 vp).

Valiokuntakäsittely

Sivistysvaliokunta on antanut asiasta mietinnön (SiVM 3/2003 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

opintotukilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 21 päivänä tammikuuta 1994 annetun opintotukilain (65/1994) 7 §:n 4 ja 5 momentti sekä 13 ja 18 §,

sellaisina kuin ne ovat, 7 §:n 4 ja 5 momentti laissa 636/1998 sekä 13 ja 18 § osaksi laissa 734/2001,

muutetaan 1 §:n 3 ja 4 momentti, 2 §:n 1 momentti, 5 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 momentti, 7 b, 9, 11 ja 12 §, 14 a §:n 3 momentti, 15 §:n 1 momentti, 16 §, 17 §:n 1 momentti, 19 §:n 1 momentti, 20 §, 22 §:n 2 momentti, 24 §, 25 §:n 1 momentti, 28 §:n 1 momentti, 44 §:n 1 momentti, 46 §:n 2 momentti, 49 ja 56 §,

sellaisina kuin niistä ovat 6 §:n 1 momentti osaksi laeissa 1665/1995, 1133/1996, 457/1997, 710/1997 ja 1277/2000, 7 b § laissa 1099/2000, 9 § osaksi laissa 49/1997, 11 §, 14 a §:n 3 momentti, 16 §, 17 §:n 1 momentti ja 46 §:n 2 momentti mainitussa laissa 734/2001, 12 § osaksi laissa 940/1995 sekä mainituissa laeissa 49/1997 ja 1277/2000, 15 §:n 1 momentti viimeksi mainitussa laissa, 20 § laissa 41/2000, 22 §:n 2 momentti, 28 §:n 1 momentti ja 56 § laissa 1427/2001, sekä

lisätään lakiin uusi 5 a, 5 b, 7 c, 9 a, 15 a ja 25 b § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Ulkomaalaiselle, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu, voidaan myöntää opintotukea, jos:

1) hänelle on myönnetty ulkomaalaislain (/200) 33 §:ssä tarkoitettu jatkuva tai pysyvä oleskelulupa;

2) hän on ulkomaalaislain 153 ja 154 §:ssä tarkoitettu Euroopan unionin kansalainen tai tähän rinnastettava tai hänen perheenjäsenensä, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity ulkomaalaislain 159 §:n perusteella; taikka

3) hän on ulkomaalaislain 157 §:ssä tarkoitettu Pohjoismaan kansalainen, joka on rekisteröinyt oleskelunsa yhteispohjoismaisen muutokirjan perusteella.

Ulkomailla harjoitettaviin opintoihin opintotukea myönnetään Suomen kansalaiselle, jolla on ollut kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta Suomessa vähintään kahden vuoden ajan opintojen alkamista edeltävän viiden vuoden aikana ja jonka oleskelua ulkomailla voidaan pitää tilapäisenä.

2 §

Opintotukietuudet

Opintotukena myönnetään tässä laissa säädettyin edellytyksin:

- 1) opintorahaa;
- 2) asumislisää; sekä
- 3) opintolainan valtiontakaus.

5 §

Opintotuen myöntämisen yleiset edellytykset

Opintotuen myöntämisen yleisinä edellytyksinä ovat oppilaitokseen hyväksyminen, opinto-

jen päätoiminen harjoittaminen ja opinnoissa edistyminen sekä taloudellisen tuen tarve.

5 a §

Päätoimiset opinnot

Päätoimisia ovat opinnot, joiden tavoitteena on korkeakoulututkinnon suorittaminen.

Lukio-opinnot ovat päätoimisia, kun niiden oppimäärän mukainen laajuus on yhteensä vähintään 75 kurssia. Lisäksi edellytetään, että opiskelija osallistuu lukukauden aikana vähintään 10 kurssiin tai niitä vastaaviin opintoihin taikka kahteen ylioppilastutkintoon kuuluvaan kokeeseen. Sisäoppilaitoksessa järjestetyt lukio-opinnot katsotaan kuitenkin aina päätoimisiksi.

Ammatilliset ja muut kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitettut opinnot ovat päätoimisia, kun opintojen laajuus on keskimäärin vähintään kolme opintoviikkoa opiskelukuukautta kohti. Kun opintojen laajuutta ei ole mitoitettu opintoviikoina, edellytetään opetus- tai koulutusohjelman mukaiseen opetukseen tai opintoihin kuuluvaan harjoitteluun osallistumista keskimäärin vähintään 25 viikkotuntia.

Ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavat opinnot ovat päätoimisia, kun oppilaitos on ne määritellyt päätoimisiksi. Jos oppilaitos ei ole määritellyt opintojen päätoimisuutta, ulkomailta suoritettaviin opintoihin voidaan soveltaa 1—3 momenttia. Opintotukea ei kuitenkaan myönnetä kokonaan etäopintoina järjestettyihin opintoihin.

5 b §

Opintojen riittävä edistyminen

Opintojen edistymistä seurataan vuosittain. Opintojen edistymistä pidetään riittävänä, jos opiskelijan päätoiminen opiskelu-aika ei tule olennaisesti ylittämään kyseisiä opintoja varten määriteltä tukiaikaa.

Opintotuen maksamista voidaan jatkaa, vaikka opintosuorituksia ei ole riittävästi, jos opiskelija esittää erityisiä syitä, joiden vuoksi opinnot ovat tilapäisesti hidastuneet. Hyväksyttäviä

syitä voivat olla opiskelijan tai hänen lähiomaisensa sairaus, opiskelijan vaikea elämäntilanne tai tilapäisesti vaikuttanut muu erityinen syy.

Opiskelijalle voidaan asettaa määräaika, jossa opiskelijan on osoitettava opintojensa edistyneen Kansaneläkelaitoksen tai opintotukilautakunnan edellyttämällä tavalla, jotta opintotuen maksamista voidaan jatkaa, uhalla, että opintotuen maksaminen muutoin keskeytetään.

Opintotuki lakautetaan, jos opiskelija ei vastaa selvityspyyntöön, ei esitä hyväksyttäviä syitä opintojen hitaaseen edistymiseen taikka ei ole asetetussa määräajassa suorittanut häneltä edellytetyjä opintoja.

Opintotuki voidaan periä takaisin, jos opintosuorituksia ei ole lukukauden aikana lainkaan tai olosuhteista ilmenee, ettei opintoja ole ollut tarkeitukseen harjoittaa päätoimisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä opintojen riittävän edistymisen arvioimisesta.

6 §

Opintotuen saamisen rajoitukset

Opintotukea ei myönnetä sille, joka:

- 1) saa vieraan valtion opintotukea;
- 2) saa aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaista aikuiskoulutustukea;
- 3) on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaan järjestetyssä oppisopimuskoulutuksessa;
- 4) saa työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työmarkkinatukea, työttömyyspäivärahaa tai koulutuspäivärahaa;
- 5) on julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaisessa koulutuksessa;
- 6) saa vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaista vuorottelukorvausta;
- 7) saa kansaneläkelain (347/1956) taikka työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista vanhuuseläkettä, varhennettua vanhuuseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä;

8) saa täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa eläkettä tai kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä;

9) saa työttömyyseläkettä työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa mainittujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen perusteella taikka vastaavaa kansaneläkelain mukaista eläkettä;

10) saa maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoeseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaisesta sukupolvenvaihdoeseläkkeestä, maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain (1330/1992) mukaista luopumiskorvausta taikka maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) mukaista luopumistukea;

11) saa samaan koulutukseen kuntoutusrahalain (611/1991) tai työeläkelakien mukaista kuntoutusrahaa;

12) saa täyttä ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) tai liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) nojalla taikka kuntoutusta koskevien sotilasvammalain (404/1948) tai sotilastapaturmalain (1211/1990) säännösten perusteella;

13) suorittaa varusmies- tai siviilipalvelusta;

14) suorittaa vankeusrangaistusta ja opiskelee rangaistuslaitoksessa.

7 b §

Tukiajan käyttäminen

Tukikuukausi katsotaan käytetyksi, kun opintoraha on maksettu. Jos tuensaaja maksaa vapaaehtoisesti takaisin tukikuukauden opintorahan tukivuotta seuraavan kalenterivuoden maaliskuun loppuun mennessä, tukikuukausi palautuu uudelleen käytettäväksi. Takaisinperintä ei palauta tukikuukautta uudelleen käytettäväksi, ellei takaisinperintä aiheudu virheellisestä maksatuksesta tai 6 §:ssä tarkoitetun etuuden takautuvasta maksatuksesta.

7 c §

Lukuvuoden tukikuukausien määrä

Korkeakoulututkintoa varten opintotuki myönnetään yleensä yhdeksäksi kuukaudeksi lukuvuodessa. Opintotuki voidaan kuitenkin myöntää pidemmäksi ajaksi, jos opiskelija osoittaa harjoittavansa opintoja lukuvuoden aikana yhdeksää kuukautta pidemmän ajan.

Opintotuki myönnetään yleensä täysien opiskelukuukausien mukaan opintojen alkamispäivästä. Opiskelukuukausi oikeuttaa opintotukeen, jos siinä on lukuvuoteen sisältyviä päiviä vähintään 18.

Ammatillisessa peruskoulutuksessa opintotuki myönnetään yhdeksäksi ja puoleksi kuukaudeksi opintojen alkamispäivästä, jos kymmenentenä kuukautena on lukuvuoteen kuuluvia päiviä vähintään 15. Opintotuki voidaan myöntää kymmeneksi kuukaudeksi, jos kymmenentenä opiskelukuukautena on lukuvuoteen kuuluvia päiviä vähintään 25. Pidemmäksi ajaksi opintotuki voidaan myöntää 2 momentissa säädetyn edellytyksin.

Lukiokoulutuksessa opintotuki voidaan myöntää enintään yhdeksäksi kuukaudeksi lukuvuodessa.

9 §

Opintotukilautakunta

Korkeakoulussa on opintotukilautakunta, jonka korkeakoulu asettaa kahdeksi vuodeksi kerhallaan.

Lautakuntaan kuuluu puheenjohtaja sekä vähintään kolme ja enintään seitsemän muuta jäsentä, joille kullekin nimetään henkilökohtainen varajäsen. Puolet jäsenistä puheenjohtaja mukaan lukien ja heidän varajäsenensä nimetään korkeakoulun opettajista tai muista virkamiehistä sekä puolet jäsenistä ja heidän varajäsenensä korkeakoulun opiskelijoista. Korkeakoulu määrää yhden jäsenistä varapuheenjohtajaksi.

Esittelijänä lautakunnassa ja lautakunnan sihteerinä toimii korkeakoulun määräämä virkamies.

Lautakunnan toiminnasta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

9 a §

Opintotukilautakunnan tehtävät

Opintotukilautakunnan tehtävänä on:

1) seurata opintojen edistymistä ja antaa omaloitteisesti taikka Kansaneläkelaitoksen tai opiskelijan pyynnöstä lausunto opintojen edistymisestä;

2) määritellä kesäaikana harjoitettavien opintojen ja ulkomailla harjoitettavien opintojen riittävä laajuus ja antaa yksittäistapauksissa lausunto Kansaneläkelaitokselle.

Jos opinnot eivät ole edistyneet riittävästi, opintotukilautakunnan on kuultava opiskelijaa ennen lausunnon antamista.

Opintotukilautakunnan lausunto sitoo Kansaneläkelaitosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää Kansaneläkelaitoksen ja korkeakoulun välillä tehtävästä sopimuksesta, jonka mukaan korkeakoulun opintotukilautakunta hoitaa tässä laissa Kansaneläkelaitokselle säädetty tehtävät omien opiskelijoidensa osalta. Sopimuksessa tulee määritellä erityisesti sopijapuolten tehtävät ja tehtävien hoitamisen edellytykset sekä tietojen käyttö sopijapuolten kesken ja kustannusten korvaaminen. Kansaneläkelaitoksella on oikeus valvoa ja tarkastaa opintotukilautakuntien toimintaa.

11 §

Opintorahan määrä

Jollei 3 tai 4 momentista taikka 17—19, 19 a tai 20—22 §:stä muuta johdu, opintorahan määrä kuukaudessa on:

1) vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 38,68 euroa korkeakoulussa ja 21,86 euroa

muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 20-vuotias, sekä 105,96 euroa korkeakoulussa ja 63,91 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on täyttänyt 20 vuotta;

2) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle 126,14 euroa korkeakoulussa ja 84,09 euroa muussa oppilaitoksessa, kun opiskelija on alle 18-vuotias;

3) muualla kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle korkeakoulussa 259,01 euroa ja muussa oppilaitoksessa 213,60 euroa, kun opiskelija on täyttänyt 18 vuotta;

4) avioliitossa olevalle tai elatusvelvolliselle opiskelijalle korkeakoulussa 259,01 euroa ja muussa oppilaitoksessa 213,60 euroa.

Jos opiskelija asuu vanhemmaltaan vuokraamassaan tai vanhempansa omistamassa asunnossa, joka on samassa kiinteistössä kuin vanhemman vakituinen asunto, opintoraha myönnetään samansuuruisena kuin vanhempansa luona asuvalle opiskelijalle.

Jos vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 13 800 euroa vuodessa, opintorahaa voidaan korottaa seuraavasti:

1) 38,68 euron opintorahaa enintään 58,87 eurolla;

2) 21,86 euron opintorahaa enintään 42,05 eurolla;

3) 105,96 euron opintorahaa enintään 126,14 eurolla;

4) 63,91 euron opintorahaa enintään 84,09 eurolla;

5) 126,14 euron opintorahaa enintään 126,14 eurolla;

6) 84,09 euron opintorahaa enintään 84,09 eurolla.

Korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 1 380 euroa kohden 10 prosenttia. Jos 3 momentissa tarkoitettujen tulojen yhteismäärä ylittää 26 100 euroa, korotusta ei makseta.

Oikeus 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettuun korkeampaan opintorahaan iän perusteella alkaa sen kuukauden alusta, jona tuensaaja täyttää kohdassa säädetyn iän.

12 §

Opintorahan korottaminen samaksi kuin korkeakoulussa

Opintorahan määrä on seuraavissa oppilaitoksissa tai opinnoissa sama kuin korkeakoulussa:

1) ulkomaiset ammatilliset oppilaitokset;

2) kotimaassa suoritettavaan ammatilliseen koulutukseen liittyvä, vähintään kaksi kuukautta kestävä vaihto-opiskelu ulkomailla;

3) Ahvenanmaalla suoritettava ammatillinen koulutus, kun opintoihin ei liity opintososiaalisia etuja;

4) Snellman-korkeakoulu -nimisessä oppilaitoksessa suoritettavat steinerpedagogisen opettajankoulutuksen opinnot yleisopintolinjan opintoja lukuun ottamatta.

14 a §

Asumislisän määrä

Ulkomailla opiskelevan asumislisän määrä on 180,80 euroa kuukaudessa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää asumislisän määrästä maissa, joissa vuokrataso on alhainen.

15 §

Opintolainan valtiontakaus

Opintolainan valtiontakaus myönnetään opiskelijalle, joka saa tämän lain mukaista opintorahaa tai aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaista aikuiskoulutustukea. Opiskelijalle, joka ei 20 §:ssä tarkoitettujen tulojen vuoksi saa opintorahaa, voidaan kuitenkin myöntää opintolainan valtiontakaus. Opintolainan valtiontakaus myönnetään enintään lukuvuodeksi kerrallaan. Päätös valtiontakauksen myöntämisestä voi kuitenkin sisältää valtiontakauksen lukuvuotta edeltävää kesä- ja heinäkuuta varten. Jos opiskelu kestää enintään 12 kuukautta, valtiontakaus voidaan myöntää yhdellä päätöksellä koko opiskeluajalle.

15 a §

Opintolainan nostaminen

Opintolaina annetaan Kansaneläkelaitoksen vahvistaman kaavan mukaista velkakirjaa vastaan. Opintoja varten voidaan myöntää yksi opintolaina, jonka määrää lisätään myönnetyllä uudella opintolainaerällä.

Opintolaina on nostettava sen lukuvuoden aikana, jota varten valtiontakaus on myönnetty. Opintolainaa ei kuitenkaan saa nostaa opintojen päättymisen tai keskeytymisen jälkeen, ellei 4 momentista muuta johdu.

Opintolaina nostetaan seuraavasti:

1) ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettavaan tutkintoon, tieteellisiin jatko-opintoihin, aikuiskoulutustuen saajalle tai enintään 12 kuukautta kestäviin opintoihin myönnetty opintolaina voidaan nostaa yhtenä eränä;

2) korkeakouluopintoihin myönnetystä lainasta syyslukukaudelle tarkoitettu osuus voidaan nostaa aikaisintaan 1 päivänä elokuuta ja kevätlukukaudelle tarkoitettu osuus aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta;

3) muussa oppilaitoksessa harjoitettaviin opintoihin tarkoitettu opintolaina on nostettavissa seuraavasti:

a) elo-lokakuulle tarkoitetut lainaerät aikaisintaan 1 päivänä elokuuta;

b) marras- ja joulukuulle tarkoitetut lainaerät aikaisintaan 1 päivänä marraskuuta;

c) tammi- ja helmikuulle tarkoitetut lainaerät aikaisintaan 1 päivänä tammikuuta;

d) maaliskuu-heinäkuulle tarkoitetut lainaerät aikaisintaan 1 päivänä maaliskuuta.

Jos opintolainan valtiontakausta koskeva päätös sisältää valtiontakauksen lukuvuotta edeltävää kesä- tai heinäkuuta varten, lainan ensimmäisen erän saa nostaa jo mainittujen kuukausien aikana. Jos valtiontakaus on myönnetty yhdellä päätöksellä enintään 12 kuukauden opintoihin, laina on nostettavissa näiden kuukausien aikana. Jos päätöksen antamisesta opintojen tai lukuvuoden päättymiseen on aikaa vähemmän kuin kaksi kuukautta taikka päätös an-

netaan lukuvuoden tai opintojen päätyttyä, laina on nostettava viimeistään kahden kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta.

Ennen kuin opiskelija nostaa uuden opintolainaerän, luottolaitoksen tulee varmistaa Kansaneläkelaitokselta, että valtiontakaus on voimassa.

16 §

Valtiontakauksen suuruus

Opintolainan valtiontakauksen määrä tukikuukautta kohden on 18 vuotta täyttäneellä 220 euroa ja aikuiskoulutustukea saavalla 310 euroa. Jos hakija on alle 18-vuotias, takaus myönnetään 160 euron suuruisena. Oikeus korkeampaan valtiontakaukseen alkaa sen kuukauden alusta, jona opiskelija täyttää 18 vuotta. Ulkomailla opiskelevan opintolainan valtiontakauksen määrä on 360 euroa tukikuukautta kohden.

Valtiontakauksen määrää korotetaan niinä lukukausina, jolloin opiskelija saa opintotukea, sillä opintolainan lisäyksellä, jonka luottolaitos antaa opiskelijalle lukuvuoden aikana erääntyvän opintolainan koron maksamiseksi.

17 §

Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään

Opiskelijalla voi olla opintorahan lisäksi muita veronalaisia tuloja ja toimeentulon turvaamiseen tarkoitettuja apurahoja kalenterivuodessa määrä, jota kutsutaan vapaaksi tuloksi. Ulkomaiseen opiskelijavaihtoon tarkoitettuja opintotukea täydentäviä apurahoja ei oteta huomioon. Vapaa tulo lasketaan siten, että opiskelijalla voi olla tuloa:

1) 505 euroa jokaista kuukautta kohden, jolta hän on saanut opintorahaa tai asumislisää; sekä

2) 1 515 euroa jokaista kuukautta kohden, jolta hän ei ole saanut opintorahaa tai asumislisää.

— — — — —

19 §

Vanhempien tulojen huomioon ottaminen

Vanhempien tuloja ei oteta huomioon korkeakouluopiskelijoiden opintotukea myönnettäessä.

20 §

Eräiden tulojen ja etuuskien huomioon ottaminen

Opintorahaa ei myönnetä opiskelijalle, joka saa:

1) opiskeluun tai tutkintoon pakollisena kuuluvasta, päätoimiseksi katsottavasta sekä opintojen edistymisen yleiset edellytykset täyttävästä työharjoittelusta taikka työssäoppimisen perusteella palkkaa keskimäärin vähintään 505 euroa kuukaudessa; taikka

2) oppilaitokselta toimeentulon turvaamiseen tarkoitettua apurahaa, opinnoista maksettavaa päivärahaa tai muuta vastaavaa taloudellista etuutta määrän, joka ylittää kyseiseen koulutukseen myönnettävän korkeimman opintorahan määrän.

Ulkomaiseen opiskelijavaihtoon tarkoitettuja opintotukea täydentäviä apurahoja ei oteta huomioon arvioitaessa opintorahan myöntämistä.

22 §

Veronalaiset tulot

Opiskelijan vanhempien 11 ja 19 §:ssä sekä hänen puolisonsa 19 a §:ssä tarkoitetut tulot otetaan huomioon viimeksi toimitetun valtionverotuksen tietojen perusteella verotuksen päättymisen jälkeen seuraavan vuoden alusta. Vanhempien ja puolison ulkomailla saamat tulot rinnastetaan tuloverolaissa tarkoitettuihin veronalaisiin tuloihin, jos vastaavat tulot Suomessa saatuna olisivat veronalaisia. Ulkomailla saatu tulo otetaan huomioon bruttomääräisenä opintotuen hakemista edeltäneeltä ajalta. Hakijan tulee esittää selvitys vanhempiensa ja asumisliisän haki-

jan puolisonsa ulkomailla saamista tuloista siltä vuodelta, jonka verotustietojen pohjalta tulot muutoin otetaan huomioon opintotukea myönnettäessä tai tarkistettaessa. Jos vanhempien tai puolison taloudellinen tilanne on verovuoden jälkeen olennaisesti muuttunut, muutokset voidaan ottaa 25 b §:n mukaisesti huomioon tukea myönnettäessä.

24 §

Maksaminen

Opintoraha ja asumisliisä maksetaan kuukausittain opiskelijan ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen. Maksupäivästä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Yksittäinen tukierä voidaan kuitenkin maksaa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos tuen hakija tai saaja esittää Kansaneläkelaitoksen hyväksymän erityisen syyn.

25 §

Opintotuen tarkistaminen ja keskeyttäminen

Opintotukea tarkistetaan tai se lakkautetaan, jos opiskelijan olosuhteissa on tapahtunut muutos, joka vaikuttaa oikeuteen saada opintotukea tai tuen määrään.

25 b §

Opintotuen tarkistaminen vanhempien ja puolison tulojen muuttuessa

Opiskelijan vanhempien ja hänen puolisonsa taloudellisen tilanteen katsotaan olennaisesti muuttuneen, jos vanhempien tai puolison tulot ovat viimeksi toimitetun verotuksen jälkeen muuttuneet vähintään 20 prosenttia. Kun opintotuki on myönnetty tai tarkistettu edellä tarkoitettujen muuttuneiden tulojen perusteella kevätlukukauden aikana, tukea voidaan maksaa niiden perusteella saman vuoden loppuun. Kun opintotuki on myönnetty tai tarkistettu edellä tarkoitettujen tulojen perusteella syyslukukauden aika-

na, tukea voidaan maksaa niiden perusteella seuraavan kalenterivuoden loppuun.

28 §

Opintotuen periminen eräissä tapauksissa

Jos opiskelija on saanut opintorahaa tai asumislisää samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti 6 §:ssä tarkoitettua etuutta, Kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun opintotuen takautuvasti suoritettavasta etuudesta.

— — — — —

44 §

Ulosmittaus- ja siirtokielto

Opintorahaa, asumislisää tai opintolainaa ei saa ulosmitata.

— — — — —

46 §

Rahoitus

Kansaneläkelaitoksen on viisi arkipäivää ennen opintorahojen ja asumislisien maksupäivää ilmoitettava valtiolle arvio seuraavana kuukautena maksettavien opintorahojen, asumislisien, takausvastuiden ja ateriatuen rahamäärästä. Valtion on ilmoituksen perusteella maksettava Kansaneläkelaitokselle ilmoituksen mukainen määrä viimeistään yhtä arkipäivää ennen edellä tarkoitettua maksupäivää.

— — — — —

49 §

Korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukeminen

Kansaneläkelaitos huolehtii korkeakouluopiskelijoiden ruokailun tukemiseen tarkoitettun valtion talousarvioon varatun määrärahan rajoissa tuen myöntämisestä opiskelijaravintoloiden pitäjille ja muusta tähän liittyvästä hallinnosta.

56 §

Opintolainoja koskeva siirtymäsäännös

Kumotun opintotukilain nojalla myönnettyihin opintolainoihin sovelletaan edelleen mainitun kumotun lain 6 §:n ja 7 §:n 1 ja 2 momentin säännöksiä sellaisina kuin ne ovat tämän lain voimaan tullessa.

Kumotun opintotukilain nojalla myönnettyjen opintolainojen enimmäiskorko on peruskorko lisättynä enintään 1,5 prosenttiyksiköllä.

Kumotun opintotukilain nojalla myönnettyjen opintolainojen korkotukea ei enää palauteta ennalleen.

—————

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2004. Tämän lain 56 §:ää sovelletaan kuitenkin 1 päivästä tammikuuta 2005.

Aikuisopintorahaan sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta 10 päivänä tammikuuta 1997 annetun lain (48/1997) 8 §,

muutetaan 2—7 ja 10 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § laeissa 637/1998 ja 344/2001, 3 § viimeksi mainitussa laissa, 4, 6 ja 7 § osaksi mainitussa laissa 637/1998 ja 5 § osaksi mainituissa laeissa 637/1998 ja 344/2001, sekä

lisätään lakiin uusi 3 a ja 4 a § seuraavasti:

2 §

Koulumatkatukeen oikeuttava koulutus

Koulumatkatukeen ovat oikeutettuja Suomessa asuvat ja Suomessa päätoimisesti opiskelevat lukiolaissa (629/1998) säädetyn lukiokoulutuksen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) säädetyn ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijat. Opiskelun päätoimisuudesta on voimassa, mitä opintotukilaissa (65/1994) säädetään.

Myös muuna kuin ammatillisena peruskoulutuksena järjestettyihin kotitalousopintoihin, vammaisille opiskelijoille järjestettyyn valmentavaan ja kuntouttavaan opetukseen ja ohjaukseen sekä maahanmuuttajille järjestettyyn ammatilliseen peruskoulutukseen valmistaviin opintoihin osallistuvat opiskelijat ovat oikeutettuja koulumatkatukeen.

Koulumatkatukeen eivät kuitenkaan ole oikeutettuja etä- tai yksityisopetuksena tai maksullisena palvelutoimintana järjestettävän koulutuksen tai oppisopimuskoulutuksen opiskelijat taikka näyttötutkintona suoritettavan ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen opiskelijat.

3 §

Koulumatkatuen myöntämisen edellytykset

Koulumatkatuen myöntämisen edellytyksenä on pitkä koulumatka ja soveltuva matkustustapa, joita määriteltäessä otetaan huomioon matkasta kuukausittain aiheutuvat säännölliset kustannukset, opiskelijan mahdollisuus käyttää julkista liikennettä sekä opiskelun yhtäjaksoisuus.

Koulumatkatukea voidaan myöntää, jos opiskelijan:

1) yhdensuuntaisen koulumatkan pituus on vähintään 10 kilometriä;

2) kuukausittaiset koulumatkasta aiheutuvat kustannukset ylittävät 50,45 euroa; sekä

3) käyttämä matkustustapa on joukkoliikenne tai koulutuksen järjestäjän järjestämä koulukuljetus taikka jos niiden käyttäminen ei ole mahdollista, 4 a §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä muu soveltuva oma matkustustapa.

Koulumatkatuen myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että opiskelijalla on vähintään seitsemän koulumatkatukeen oikeuttavaa yhdensuuntaista matkaa viikossa yhdenjaksoisen vähintään 18 päivän ajan.

3 a §

Koulumatkatuen myöntämisen rajoitukset

Koulumatkatukea ei myönnetä opiskelijalle, joka:

- 1) saa työssäoppimisen perusteella ansiotuloa vähintään 505 euroa kuukaudessa;
- 2) voisi asua maksutta koulutuksen järjestäjän ylläpitämässä asunnossa, jollei opiskelija erityisistä syistä voi ottaa asuntoa vastaan; taikka
- 3) saa tukea koulumatkasta aiheutuviin kustannuksiin muun lain nojalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää terveydellisistä tai perheoloihin liittyvistä tai muista vastaavista erityisistä syistä, joiden perusteella opiskelijan ei katsota voivan ottaa koulutuksen järjestäjän ylläpitämää asuntoa vastaan.

4 §

Matkakustannusten määräytyminen ja laskeminen

Opiskelijan käyttäessä koulumatkaansa joukkoliikennettä matkakustannukset korvataan käytetyn kulkuneuvon halvimman opiskelijalle kuukautta vastaavalle ajalle tarkoitetun lipputuotteen hinnan mukaan.

Opiskelijan käyttäessä koulumatkaansa koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta matkakustannukset määräytyvät sen matkan pituuden mukaan, jonka opiskelija kulkee tätä kuljetusta käyttäen.

Kun opiskelija ei voi käyttää koulumatkaansa joukkoliikennettä tai koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta taikka kun näiden käyttö on kohtuuttoman hankalaa, matkakustannukset määräytyvät opiskelijan kodin ja oppilaitoksen välisen matkan pituuden mukaan.

Opiskelijan kulkiessa koulumatkansa muulla tavoin kuin joukkoliikennettä käyttäen kuukausittaiset matkakustannukset lasketaan 21,5 päivän mukaan liikenne- ja viestintäministeriön luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain (343/1991) 11 §:n nojalla vahvistaman lin-

ja-autoliikenteen sarjalipputaksan perusteella. Jos taksaa ei vahvisteta, koulumatkakustannusten laskentaperusteista säädetään opetusministeriön asetuksella.

Kun opiskelija kulkee koulumatkansa koulutuksen järjestäjän järjestämää kuljetusta käyttäen ja yhdensuuntainen koulumatka koostuu kahdesta tai useammasta matkaosuudesta, matkakustannukset voidaan laskea erikseen kultaakin matkaosuudelta.

Alle viiden kilometrin erillisestä matkaosuudesta aiheutuvia kustannuksia ei korvata erikseen. Jos kuitenkin yhdensuuntaiseen vähintään kymmenen kilometrin koulumatkaan sisältyy erillisiä alle viiden kilometrin matkaosuuksia, jotka ovat yhteensä vähintään viisi kilometriä, matkaosuuksista aiheutuvat matkakustannukset korvataan tältä osin opiskelijalle siten kuin 5 §:n 3 momentissa säädetään.

Koulumatkasta aiheutuvia kustannuksia ei oteta huomioon siltä osin, kuin ne aiheutuvat yli 100 kilometrin yhdensuuntaisesta koulumatkasta.

4 a §

Oman matkustustavan käyttäminen

Opiskelijalle, joka käyttää muuta kuin joukkoliikennettä tai koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta, voidaan myöntää koulumatkatukea, jos:

- 1) opiskelijan koulumatkasta on joukkoliikenteen tai koulutuksen järjestäjän järjestämän koulukuljetuksen ulkopuolella yli viisi kilometriä yhdensuuntaista matkaa kohden;

- 2) opiskelijan päivittäinen koulumatka odotuksineen kestää keskimäärin yli kolme tuntia päivää kohden kuukaudessa; taikka

- 3) opiskelijalla on mahdollisuus käyttää joukkoliikennettä tai koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta kuukauden aikana keskimäärin enintään kuudella yhdensuuntaisella koulumatkalla viikossa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, opiskelija voidaan katsoa koulumatkatukeen oikeutetuksi, jos hänellä ei ole mahdollisuutta käyttää joukkoliikennettä tai koulutuksen järjes-

täjän järjestämää koulukuljetusta sen vuoksi, että koulumatka muusta kuin 1 momentissa tarkoitettu syystä muodostuu opiskelijalle liian vaikeaksi tai rasittavaksi.

5 §

Koulumatkatuen määrä ja opiskelijan maksuosuus

Koulumatkatukena korvataan 50,45 euroa kuukaudessa ylittävät koulumatkan kustannukset lisättynä 7,45 eurolla. Opiskelija maksaa laskennallisista koulumatkakustannuksista tällöin kuukausittain enintään 43 euroa, jos 4 §:stä tai tämän pykälän 3 momentista ei muuta johdu (*opiskelijan maksuosuus*).

Opiskelijan kulkiessa koulumatkansa useammalla kuin yhdellä matkustustavalla opiskelijan maksuosuus vähennetään joukkoliikenteen matkakustannuksista. Jos joukkoliikenteen matkakustannuksia ei ole, opiskelijan maksuosuus vähennetään koulutuksen järjestäjän järjestämästä kuljetuksesta aiheutuvista kustannuksista.

Tuki on 70 prosenttia 1 momentin mukaisesta tuesta, jos opiskelija ei voi käyttää joukkoliikennettä tai koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta taikka jos matkakustannukset aiheutuvat 4 §:ssä tarkoitetuista useista erillisistä yhteensä vähintään viiden kilometrin matkasuosuksista.

6 §

Hakeminen

Koulumatkatukea haetaan Kansaneläkelaitokselta. Hakemus jätetään oppilaitokseen.

Oppilaitoksen tulee liittää hakemukseen selvitys opiskelijan koulumatkan pituudesta sekä opiskelijan mahdollisuudesta käyttää joukkoliikennettä tai koulutuksen järjestäjän järjestämää koulukuljetusta.

Oppilaitoksen antama selvitys koulumatkasta on Kansaneläkelaitosta sitova, jollei ole perusteltua syytä olettaa, että tiedot selvityksessä ovat virheellisiä. Jos on perusteltua syytä olettaa, että selvityksessä on virheellisiä tietoja, Kansanelä-

kelaitos voi poiketa selvityksestä päätöstä tehdessään.

7 §

Myöntäminen ja maksaminen

Koulumatkatuen myöntää Kansaneläkelaitos. Koulumatkatuki myönnetään täysien opiskelukausien mukaan enintään yhdeksäksi kuukaudeksi lukuvuodessa opintojen alkamispäivästä. Opiskelukuukausi oikeuttaa koulumatkatukeen, jos siinä on lukuvuoden opiskeluaikaan sisältyviä päiviä yhdenjaksoisesti yhteensä vähintään 18.

Koulumatkatuki myönnetään enintään lukuvuodeksi kerrallaan. Koulumatkatuki myönnetään aikaisintaan hakemuksen jättämistä edeltävän kuukauden alusta. Koulumatkatuki voidaan myöntää seuraavan tai edeltävän lukuvuoden tuen myöntämisen yhteydessä, jos opinnot alkavat tai päättyvät kesä-, heinä- tai elokuun aikana.

Koulumatkatuki maksetaan kuukausittain opiskelijan matkustustavan mukaan joko koulutuksen järjestäjän, matkalipun myyjän tai opiskelijan ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen.

Koulumatkatuen laskuttamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Virheen korjaaminen

Jos Kansaneläkelaitoksen päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen, Kansaneläkelaitos voi asianomaisen suostumuksella poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen.

Jos Kansaneläkelaitoksen päätöksessä on ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe, sen on korjattava päätöksensä. Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianomaiselle kohuttomaan tulokseen.

Päätöksen korjaamisesta on tehtävä merkintä Kansaneläkelaitoksen taltiokappaleeseen. Asianomaiselle on toimitettava korjattu tai uusi päätös. Jos päätökseen on haettu muutosta, Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava korjaamisasi-
an käsiteltäväksi ottamisesta ja toimitettava siinä tekemänsä päätös opintotuen muutoksenhakulautakunnalle tai vakuutusosikeudelle.

Päätökseen, jolla Kansaneläkelaitos ei ole hyväksynyt virheen korjaamista koskevaa vaatimusta, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2004.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2003
